

**APOŠTOLSKÝ LIST
MOTU PROPRIO
SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA
„APERUIT ILLIS“,
KTERÝM SE STANOVÍ
NEDĚLE BOŽÍHO SLOVA**

30. ZÁŘÍ 2019

1. „Tehdy jim otevřel mysl, aby rozuměli Písmu“ (*Lk 24,45*); jedno z posledních setkání zmrtvýchvstalého Pána před jeho nanebevstoupením. Ukázal se shromážděným učedníkům, lámal s nimi chléb a otevřel jejich mysl moudrosti Písma svatého. Ježíš odhaluje vystrašeným a zklamaným mužům smysl velikonočního tajemství: podle Otcova záměru od věčnosti musel trpět a pak vstát z mrtvých, aby přinesl obrácení a odpuštění hříchů (srov. *Lk 24,26.46–47*); slibuje jim dar Ducha Svatého, který jim dá sílu svědčit o tomto tajemství spásy (srov. *Lk 24,29*).

Vztah mezi Zmrtvýchvstalým, společenstvím věřících a Písmem svatým je pro naši identitu zcela zásadní. Písmo svaté nelze pochopit do hloubky bez Pána, který nás je učí poznávat. Stejně důležité je to i naopak: bez Písma svatého nedokážeme porozumět Ježíšovu poslání a poslání jeho církve ve světě. Svatý Jeroným oprávněně konstatuje: „Neznalost Písma je neznalost Krista“ (CCL 73,1).

2. Na závěr *Mimořádného jubilejního roku milosrdenství* jsem navrhl, aby jedna „neděle byla plně věnovaná Božímu slovu pro pochopení nevyčerpatelného bohatství, které pochází z onoho trvalého dialogu Boha se svým lidem“ (ap. list *Misericordia et misera*, 7, ČBK, 2016). Neděle během liturgického roku věnovaná Božímu slovu umožní církvi, aby prožila setkání se zmrtvýchvstalým Kristem, který i nám znovu otvírá pokladnici svého slova, abychom ve světě mohli zvěstovat jeho nevyčerpatelné bohatství. V této souvislosti se nám vybaví učení sv. Efréma: „Kdo je schopen pochopit, Pane, veškeré

bohatství jediného ze tvých slov? Mnohonásobně více je toho, co nám uniká, než toho, co chápeme. Jako ti, kdo žízní, pijeme z pramene. Tvé slovo přináší množství různých hledisek a početné jsou i náhledy těch, kdo je studují. Pán své slovo oděl do mnoha krás, aby ti, kdo je zkoumají, mohli kontemplovat to, co je jim blízké. Ve svém slově ukrýl všechny poklady, aby každý z nás našel bohatství v tom, co kontemplanuje“ (*Commenti sul Diatessaron* 1,18).

Tímto listem chci proto odpovědět na mnohé žádosti, které jsem obdržel od věřících, aby celá církev sjednotila svůj úmysl v oslavě *neděle Božího slova*. Stalo se běžnou praxí, že se křesťanské společenství soustředí na velký přínos Božího slova pro každodenní život. Mnohé místní církve prostřednictvím různých iniciativ přibližují věřícím Písmo svaté, aby si s vděčností uvědomili tento veliký dar a snažili se ho uplatňovat v běžném životě a být jeho věrohodnými svědky.

Druhý vatikánský koncil dal podnět ke znovuoobjevení Božího slova v konstituci *Dei verbum*. Tento dokument si zaslouží, abychom ho rozjímalí a žili. Poukazuje na charakter Písma svatého, vyzdvihuje jeho předávání z generace na generaci (II. kap.), jeho božskou inspiraci (III. kap.) pronikající Starý a Nový zákon (IV. a V. kap.), a jeho zásadní význam pro život církve (VI. kap.). V roce 2008 svolal papež Benedikt XVI. biskupskou synodu na téma „Boží slovo v životě a poslání církve“, aby toto učení oživil. Následně vydal apoštolskou exhortaci *Verbum Domini*, která je neodmyslitelnou naukou pro jednotlivá společenství.¹ Dokument se zabývá zvláště performativní povahou Božího slova, především v okamžiku, kdy v liturgii vystupuje do popředí jeho skutečně svátostný charakter.²

1 *Verbum Domini*. Slovo Páně. Posynodní apoštolská exhortace o Božím slově v životě a poslání církve. Karmelitánské nakladatelství: Kostelní Vydří, 2011.

2 „Svátostnou povahu slova je tak možno pochopit v analogii ke Kristově reálné přítomnosti pod konsekrovanými způsoby chleba a vína. Když přistupujeme k oltáři a účastníme se eucharistické hostiny, máme skutečný podíl na těle a krvi Kristově. Hlásání Božího slova při slavení eucharistie s sebou nese uznání, že je to Kristus sám, který je zde přítomen a obrací se k nám, abychom ho přijali“ (*Verbum Domini*, 56).

V životě našeho lidu by proto nikdy neměl chybět tento zásadní vztah k živému slovu, kterým se Pán neúnavně obrací na svou Snoubenku, aby mohla růst v lásce a ve svědectví víry.

3. Ustanovují proto tímto 3. neděli v mezidobí jako neděli věnovanou slavení Božího slova, jeho šíření a jeho kontemplaci. *Neděle Božího slova* se tak vhodně začlení do té doby během roku, v níž jsme zváni, abychom upevňovali pouta se židy a modlili se za jednotu křesťanů. Nejde o náhodnou časovou souhru: slavení *neděle Božího slova* má ekumenický rozměr, protože těm, kdo naslouchají Písmu svatému, ukazuje cestu k dosažení autentické a pevné jednoty.

Jednotlivá společenství najdou svůj způsob, jak tuto *neděli* slavnostně prožít. V každém případě je důležité, aby byl do slavení eucharistie včleněn text, který shromážděnému lidu zdůrazní normativní hodnotu Božího slova. O této neděli bude užitečné klást důraz na hlásání Božího slova a v promluvě zdůraznit službu, kterou můžeme Pánovu slovu prokázat. V tento den mohou biskupové ustanovit lektory nebo svěřit podobnou službu. Poukážou tak na důležitost hlásání Božího slova v liturgii. Nelze totiž nikterak podceňovat formaci věřících, aby byli opravdovými hlasateli Božího slova a prošli náležitou přípravou, jak je to běžné u akolytů nebo mimořádných služebníků eucharistie. Stejně tak může kněz najít vhodnou formu pro předání Bible nebo jedné z biblických knih celému shromáždění, aby zdůraznil, se zvláštním odkazem na *lectio divina*, jak důležité je v každodenním životě Písmo číst, studovat a kontemplantovat.

4. Návrat izraelského lidu z babylónského zajetí zpět do vlasti se zvláště vyznačoval četbou z Mojžíšova zákona. Bible nám v knize Nehemiáš předkládá jímavý popis této chvíle: Lid se shromáždil na náměstí v Jeruzalémě před Vodní branou, aby poslouchal Zákon. Tento lid byl rozptýlen deportací, ale nyní se „do jednoho“ (*Neh 8,1*) shromáždil kolem Písma svatého. Při čtení posvátné knihy lid „poslouchal s napětím“ (*Neh 8,3*) a uvědomoval si, že v těchto slovech nachází smysl prožitých událostí. Reakcí na hlásané slovo bylo dojetí a pláč. Levité „četli v knize Božího zákona, překládali a vykládali ho, a tak pochopili, co se četlo. Místodržitel Nehemiáš a znalec Písma a kněz Ezdráš i levité, kteří poučovali lid, řekli všemu lidu: ‚Dnešní den je zasvěcen Hospodinu, vašemu Bohu, nebud'te smutní a neplačte.‘

Všechn lid totiž plakal, když slyšeli slova Zákona. (...), Nebud'te zarmoucení, neboť radost z Hospodina je vaše síla“ (Neh 8,8–10).

Tato slova obsahují velké ponaučení. Bible nemůže být vlastnictvím několika málo lidí, nebo dokonce souborem knih pro pár vyvolených. Náleží především lidu, který se shromáždil, aby naslouchal a ve slově našel svůj život. Často se vyskytují tendence posvátný text monopolizovat a vyhrazovat ho pro některé menší nebo vyvolené skupiny. Tak tomu nemůže být. Bible je knihou Božího lidu, který naslouchá jejím slovům, a z rozptýlení a rozdělení tak přichází k jednotě. Boží slovo věřící sjednocuje a vytváří z nich jeden lid.

5. Naslouchání vede k vytvoření sjednoceného lidu, vůči němuž mají pastýři především velkou zodpovědnost: vysvětlovat Písmo a umožňovat všem jeho chápání. Písmo je knihou lidu. Ti, kdo jsou povoláni k vysluhování slova, mají proto odpovídat na požadavek zpřístupnit Boží slovo celému společenství.

Zejména promluva má velice specifickou úlohu, protože má téměř „svátostnou povahu“ (ap. exhortace *Evangelii gaudium*, 142. Nakladatelství Paulínky, 2014). Aby kněz srozumitelným a přiměřeným jazykem umožnil posluchačům proniknout do hloubky Božího slova, může poukázat na „krásu obrazů, které Pán užíval, aby podnítil ke konání dobra“ (tamtéž). Tuto pastorační šanci nesmíme promarnit!

Pro naše mnohé věřící je to totiž jedinečná příležitost, jak zachytit krásu Božího slova a aplikovat ho v každodenním životě. Je proto zapotřebí věnovat přípravě homilie dostatek času. Při výkladu Písma svatého nelze improvizovat. Od nás, kazatelů, se požaduje, abychom odbíháním od tématu nebo dokazováním, že toho hodně víme, kázání neprodlužovali víc, než je třeba. Když se zastavíme, abychom nad textem Písma rozjímali a modlili se, pak jsme schopni promlouvat srdcem a k srdci posluchačů. Vystihneme podstatu, kterou lidé zachytí, a může tak v nich přinést plody. Ať nás nikdy neomrzí věnovat čas Písmu svatému a modlitbě nad ním, aby bylo přijato „ne jako slovo lidské, ale jako slovo Boží – vždyť jím skutečně je“ (1 Sol 2,13).

Služba katechetů má pomáhat růst ve víře. Bylo by proto dobře, aby i oni studiem a osvojením Písma odpovídali na naléhavou potřebu své vlastní obnovy. To jim umožní vést skutečný dialog s Božím slovem a s těmi, kdo jim naslouchají.

6. Dříve než se zmrtvýchvstalý Pán setká s učedníky ukrytými v domě, aby otevřel jejich mysl Písmu (srov. *Lk* 24,44–45), ukáže se dvěma učedníkům na jejich cestě z Jeruzaléma do Emauz (srov. *Lk* 24,13–35). Vyprávění evangelisty Lukáše poznamenává, že to bylo v den vzkříšení, tedy v neděli. Tito dva učedníci diskutují o posledních událostech Ježíšova umučení a o jeho smrti. Kráčejí smutní a zklamaní z Ježíšova tragického konce. Doufali v něj jako v osvo- bozujícího Mesiáše, a namísto toho prožili tragédii Ukřižovaného. Zmrtvýchvstalý Pán se k nim diskrétně přidává a ubírá se stejnou cestou, oni ho však nepoznávají (srov. v. 16). Když tak jdou, Pán jim klade různé otázky a uvědomuje si, že nepochopili smysl jeho umučení a smrti; nazývá je „nechápaté a váhavé“ (v. 25) a „potom začal od Mojžíše, probral dále všechny proroky a vykládal jim, co se ve všech částech Písma na něj vztahuje“ (v. 27). Kristus je první exegeta! Nejen že starobylá Písma předpověděla to, co on pak naplnil, ale on sám byl tomu slovu věrný, aby poukázal na jediné dějiny spásy, které se na něm naplňují.

7. Bible – Písmo svaté – hovoří o Kristu a zvěstuje toho, kdo má projít utrpením, aby vstoupil do slávy (srov. v. 26). O Kristu nehovoří jen jedna část, ale všechny knihy Písma. Bez Písma by nebylo možné Kristovu smrt a jeho zmrtvýchvstání „rozklíčovat“. Jedno z nejstarších Vyznání víry zdůrazňuje, že Kristus „umřel ve shodě s Písmem za naše hříchy; že byl pohřben a že vstal z mrtvých třetího dne ve shodě s Písmem; že se ukázal Petrovi“ (1 *Kor* 15,3–5). Protože Písmo hovoří o Kristu, můžeme díky němu věřit, že jeho smrt a zmrtvýchvstání nejsou součástí mytologie, nýbrž historie a tvoří jádro víry jeho učedníků.

Víra lidu a Písmo jsou těsně spojeny. Víra pochází ze slyšení a slyšení je zaměřené na Kristovo slovo (srov. *Řím* 10,17). Písmo vyzývá věřící, aby se s vážností a naléhavostí věnovali naslouchání Božímu slovu jak v liturgii, tak v osobní modlitbě a rozjímání.

8. Cesta Zmrtvýchvstalého s emauzskými učedníky se uzavírá večerí. Tajemný pocestný přijímá neodbytné naléhání obou učedníků: „Zůstaň s námi, neboť se připozdívá a den se už nachýlil“ (*Lk* 24,29).

Usedají ke stolu, Ježíš bere chléb, pronáší požehnání, láme ho a rozdává. V té chvíli se jim otevřely oči a poznali ho (srov. v. 31).

Na základě této události si uvědomujeme, jak neoddělitelný je vztah mezi Písmem a eucharistií. Druhý vatikánský koncil učí: „Církev měla vždy v úctě Boží Písmo jako samo tělo Páně, vždyť – především v posvátné liturgii – nepřestává brát a podávat věřícím chléb života ze stolu jak Božího slova, tak Kristova těla“ (*Dei verbum*, 21).

Časté rozjímání Písma svatého a slavení eucharistie vede k poznání, že jako křesťané patříme navzájem k sobě. Jsme jeden křesťanský lid, který kráčí dějinami, posilován přítomností Pána, který je v našem středu, promlouvá k nám a živí nás. Den věnovaný Bibli by neměl být jednou za rok, ale jednou na celý rok. Je velice zapotřebí, abychom Bibli znali stejně důvěrně jako Zmrtvýchvstalého, který nadále společenství věřících rozdává chléb a slovo. Proto je třeba znát Písmo důvěrně, aby srdce nezůstalo chladné a oči zavřené a aby nás nepostihly, jak tomu bývá, různé formy slepoty.

Písmo svaté a svátosti jsou od sebe neoddělitelné. Jsou-li svátosti vysvětlovány a chápány ve světle Písma svatého, je zřetelnější cíl cesty, na které nám sám Kristus otvírá mysl a srdce, abychom poznali jeho spásanosnou činnost. Je proto nezbytné, abychom nezapomněli na poučení z knihy Zjevení, které říká, že Pán stojí u dveří a tluče. Když někdo uslyší jeho hlas a otevře mu, on vstoupí a bude u něho jíst (srov. 3,20). Ježíš Kristus klepe na dveře skrze Písmo svaté; pokud posloucháme a otevřeme mysl i srdce, tehdy on vstoupí do našeho života a zůstane s námi.

9. Svatý Pavel doporučuje Timoteovi, svému věrnému spolupracovníkovi, ve druhém listě, který je jeho určitou duchovní závětí, aby se často vracel k Písmu svatému. Apoštol je přesvědčen, že „všechno, co je v nich napsáno, je vdechnuto Bohem a hodí se k poučování, k usvědčování, k napravování a k výchově ve spravedlnosti“ (3,16). Toto doporučení sv. Pavla Timoteovi je základem, ze kterého vychází koncilní konstituce *Dei verbum*, když hovoří na důležité téma Písma svatého a božské inspirace. Od tohoto základu se odvíjí především *perspektiva spásy, duchovní rozměr a princip vtělení* v Písmu svatém.

Konstituce *Dei verbum* především připomíná Pavlovo doporučení Timoteovi a zdůrazňuje: „je třeba uznat, že knihy Písma svatého učí

spolehlivě, věrně a bez omylu pravdu, kterou chtěl mít Bůh zaznamenanou v Písmě svatém pro naši spásu“ (č. 11). Protože učí s ohledem na spásu skrze víru v Krista (srov. 2 *Tim* 3,15), pravdy v něm obsažené slouží pro naši spásu. Bible není sbírkou historických knih, ani kronikou, ale je zcela ve službě lidské spáse. Nepopiratelné historické kořeny knih obsažených v posvátném textu nemohou dát zapomenout na primární cíl: na naši spásu. Vše směřuje k tomuto cíli vetkanému do samotné povahy Bible koncipované jako příběh dějin spáasy. V něm promlouvá Bůh a svým jednáním vychází vstříc všem lidem, aby je uchránil od zlého a od smrti.

Abý Písmo svaté dosáhlo tohoto spasitelného díla, přetváří působením Ducha Svatého Boží slovo ve slovo lidské (srov. *Dei verbum*, 12). Úloha Ducha Svatého v Písmu je zásadní. Je třeba se neustále mít na pozoru před rizikem, že bez jeho působení bychom se uzavřeli v samotném psaném textu, a usnadnili tím fundamentalistický výklad. Toho je třeba se varovat, abychom nezhadili inspirovaný, dynamický a duchovní charakter, který posvátný text má. Jak připomíná apoštol Pavel: „neboť litera zabíjí, ale duch oživuje“ (2 *Kor* 3,6). Duch Svatý tedy proměňuje Písmo svaté v živé Boží slovo, které Boží lid žije a vírou předává.

10. Působení Ducha Svatého se netýká jen utváření Písma svatého. Duch působí také v těch, kdo slovo Boží poslouchají. Důležitý je výrok koncilních otců, podle kterých Písmo svaté musíme „číst a vykládat v témž Duchu, ve kterém bylo napsáno“ (*Dei verbum*, 12). Boží zjevení dosahuje skrze Ježíše Krista svého cíle a svého naplnění; Duch Svatý však ve svém díle pokračuje. Redukovali bychom činnost Ducha Svatého, pokud bychom ji omezili pouze na božsky inspirovanou povahu Písma svatého a jeho různých autorů. Je proto důležité důvěřovat v působení Ducha Svatého, který pokračuje ve své specifické formě inspirace, když církev Písmo vyučuje, když ho magisterium autenticky vysvětluje (srov. tamtéž, 10) a když si ho každý věřící osvojí jako duchovní normu. V tomto duchu můžeme chápat Ježíšova slova učedníkům, když potvrzují, že pochopili význam jeho podobenství. Říká jim: „Proto každý učitel Zákona, který se stal učedníkem nebeského království, je jako hospodář, který ze své bohaté zásoby vynáší věci nové i staré“ (*Mt* 13,52).

11. Dále konstituce *Dei verbum* upřesňuje, že „Boží slova totiž, vyjádřená lidskými jazyky, se připodobnila lidské mluvě, jako se kdysi Slovo věčného Otce stalo podobným lidem, když na sebe vzalo slabé lidské tělo“ (č. 13). Jako bychom tím říkali, že vtělení Božího Slova dává podobu a smysl vztahu mezi Božím slovem a lidským jazykem, s jeho historickými a kulturními podmínkami (srov. tamtéž, 9). Mnohdy riskujeme, že od sebe oddělíme Písmo svaté a Tradici, aniž bychom pochopili, že vytvářejí jediný pramen Zjevení. Písemná forma Písma svatého nic neubírá na skutečnosti, že je živým slovem. Stejně tak živá Tradice církve, která ho během staletí neustále předává z generace na generaci, obsahuje tuto knihu jako „nejvyšší pravidlo své víry“ (tamtéž, 21). Ostatně Písmo svaté, než se stalo psaným textem, bylo předáváno ústně a udržováno živé ve víře lidu, který ho uprostřed všech ostatních národů uznával jako svou historii a princip identity. Biblická víra se tedy nezakládá na knize, ale na živém slově.

12. Když čteme Písmo svaté ve stejném Duchu, v jakém bylo psáno, zůstává stále nové. Ve chvíli, kdy Starý zákon je součástí Nového, není nikdy starý, protože vše je proměňováno jediným Duchem, který ho inspiruje. Celý posvátný text má prorockou úlohu: netýká se budoucnosti, ale současnosti toho, kdo se jeho slovem živí. Ježíš to na začátku svého poslání říká zcela jasně: „Dnes se naplnilo toto Písmo, které jste právě slyšeli“ (*Lk* 4,21). Kdo se Božím slovem živí každý den, stává se jako Ježíš současníkem lidí, které potká; nehrozí mu, že by propadl liché nostalgii po minulosti nebo nekonkrétní utopii budoucnosti.

Písmo svaté rozvíjí svůj prorocký účinek především v tom, kdo mu naslouchá. Vyvolává sladkost i hořkost. V mysli vyvstávají slova proroka Ezechiela, kterého Pán vyzval, aby snědl knihu. Říká: „Snědl jsem ji a zesládla mi v ústech jako med“ (3,3). Ezechielovu zkušenost s požitím knihy znovu prožívá i evangelista Jan na ostrově Patmos, který dodává zvláštní věc: „V ústech se mi sladce rozplýval jako med, ale když jsem ho spolkl, zhořklo mi to v břiše“ (*Zj* 10,10).

Sladkost Božího slova nás pobízí, abychom se o ně rozdělili se všemi, s nimiž se ve svém životě setkáme, abychom vyjádřili jistotu naděje, kterou obsahuje (srov. *1 Petr* 3,15–16). Hořkost zase často vyvstává z poznání, jak těžké je pro nás slovo věrně žít, nebo když

konkrétně zakoušíme, že je odmítáno, protože není považováno za slovo, které má dát životu smysl. Je proto nezbytné, aby se Boží slovo pro nás nikdy nestalo rutinou, ale abychom se jím živilí a do hloubky chápali a prožívali náš vztah s Bohem a s bratry.

13. Písmo svaté nás dále provokuje tím, když hovoří o křesťanské lásce. Boží slovo neustále připomíná Otcovu milosrdnou lásku, která od dětí požaduje, aby žily ve vzájemném souladu. Ježíšův život tuto božskou lásku plně a dokonale vyjadřuje. Tato láska si nenechává nic pro sebe, ale všem bezvýhradně nabízí sebe sama. V podobenství o chudém Lazarovi nacházíme jasný pokyn. Když Lazar a boháč umírají, boháč při pohledu na Lazara v Abrahámově náručí prosí, aby ho poslal za jeho bratry, které by napomenul, aby žili lásku k bližnímu, a vyhnuli se tak tomuto soužení. Abraháмова odpověď je jízlivá: „Mají Mojžíše a Proroky, ať je uposlechnou!“ (Lk 16,29). Naslouchat Písmu svatému, abychom žili milosrdenství: to je pro náš život veliká výzva. Boží slovo nám dokáže otevřít oči a umožní, abychom vyšli ze svého individualismu, který nás dusí a uzavírá v neplodnosti, a zároveň otevírá cestu sdílení a solidarity.

14. Jedna z nejvýznamnějších událostí ve vztahu Ježíše a učedníků je vyprávění o proměnění. Ježíš vystupuje na horu, aby se spolu s Petrem, Jakubem a Janem pomodlil. Evangelisté popisují, že Ježíšův šat a jeho tvář zářily a že Ježíš hovořil se dvěma muži. Byl to Mojžíš a Eliáš, kteří zosobňují Zákon a Proroky, tedy Svatá písma. Petrova reakce byla: „Mistře, je dobře, že jsme tady! Postavíme tři stany: jeden tobě, jeden Mojžíšovi a jeden Eliášovi“ (Lk 9,33). V té chvíli je zakryl mrak svým stínem a učedníky prostoupil strach.

Proměnění připomíná slavnost stánků, kdy Ezdráš a Nehemiáš předčítali národu posvátný text po návratu z vyhnanství. Současně předznamenává Ježíšovu slávu v přípravě na hrozné umučení, božskou slávu evokovanou mrakem, který na znamení Pánovy přítomnosti zahalil učedníky. Toto proměnění je podobné proměnění Písma, které překračuje sebe samo, když se stává pokrmem života věřících. Jak připomíná *Verbum Domini*: „Při obnoveném rozlišování různých smyslů Písma je tedy rozhodující pochopit *přechod od litery k duchu*.

Nejedná se o přechod automatický a spontánní; spíše je třeba přesáhnout literu“ (č. 38).

15. Na cestě k přijetí Božího slova nás doprovází Boží Matka, nazývaná blahoslavená, protože uvěřila v naplnění toho, co jí Pán řekl (srov. *Lk* 1,45). Mariino blahoslavení předchází všem blahoslavenstvím, která Ježíš vyslovil pro chudé, plačící, tiché, mírné a ty, kdo jsou pronásledováni, protože to je nezbytná podmínka pro jakékoli blahoslavenství. Žádný chudý není blahoslavený proto, že je chudý; stává se jím tehdy, když jako Panna Maria uvěří v naplnění Božího slova. Připomíná to svatý Augustin, velký učeník a učitel Písma svatého: „Někdo uprostřed zástupu, kterého zvláště zachvátilo nadšení, zvolal: ‚Blahoslavený život, který tě nosil.‘ A on: ‚Blahoslavení jsou spíše ti, kdo slyší mé slovo a zachovávají je.‘ Jako by řekl: I moje matka, kterou nazýváš blahoslavenou, je blahoslavená proto, že uchovává Boží slovo, nikoli proto, že se v ní Slovo stalo tělem a přebývalo mezi námi, ale proto, že uchovává samotné Boží slovo, skrze něž byla utvořena a které se v ní stalo tělem (*Sul Vang. di Giov.*, 10,3).

Kéž díky neděli věnované Božímu slovu vzroste v Božím lidu zbožné a vytrvalé přátelství s Písmem svatým, tak jako autor učil už v dávných časech: „Vždyť je ti to slovo velmi blízké, je v tvých ústech a v tvém srdci, takže ho můžeš zachovávat“ (*Dt* 30,14).

Dáno v Římě u Sv. Jana Lateránského, 30. září 2019

Liturgická památka sv. Jeronýma, na začátku 1600. výročí jeho úmrtí

FRANTIŠEK